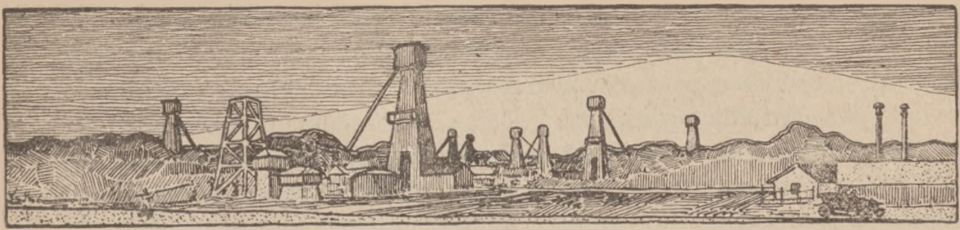
ROCZNIK VI. MAJ 1927. NR. 5.

NAFTA

ORGAN ZWIĄZKU POLSKICH PRZEMYSŁOWCÓW NAFTOWYCH WE LWOWIE

SIEDZIBA REDAKCJI I ADMINISTRACJI: **LWÓW, ULICA LEONA SAPIEHY L. 3**

WYCHODZI RAZ NA MIESIĄC. — CENA ZESZYTU 0·50 ZŁ. — CZŁONKOWIE ZWIĄZKU POLSKICH PRZEMYSŁOWCÓW NAFTOWYCH OTRZYMUJĄ CZASOPISMO BEZPŁATNIE. — CENY OGŁOSZEŃ: CAŁA STRONA 50 ZŁ, PÓŁ STRONY 30 ZŁ, ĆWIERĆ STRONY 18 ZŁ. — RACHUNEK P. K. O. 148.476

REDAKTOR ODPOWIEDZIALNY: **INŻ. WŁADYSŁAW SZAYNOK**

INŻ. S. SZCZEPANOWSKI
i INŻ. GUSTAW CHOBOT

Rumuńskie Ustawodawstwo Naftowe

(Wedle ustawy z dnia 4. lipca 1924).

Ustawa ta ma moc obowiązującą dla wszystkich produktów kopalnych i obejmuje również mineralne paliwa jak:

1) Stałe: wosk ziemny, osfalt
2) Płynne: olej skalny z towarzyszącemi mu gazami i każdy rodzaj płynnych bituminów
3) Gazowe: gazy, węglowodory tworzące własne złoża.

Do właściciela gruntu należą jedynie kopaliny powierzchowne jak torf, kamień, i t. d. inne produkty kopalne są własnością Państwa i są eksploatowane albo we własnym zarządzie państwowym albo na podstawie koncesyj.

Wysokość udziałów brutto dla Państwa, z których część przypada właścicielom gruntów normują art. 39, 122 i 172—190.

Koncesyj udziela się tylko na takie okolice, w których prace prospekcyjne, a następnie prace poszukiwawcze stwierdziły bezsprzecznie obecność złóż nadających się do odbudowy, które więc zostały ogłoszone jako nadające się do udzielania nadań.

Przed nadaniem koncesyj mają być przeprowadzone:

a) Prace prospekcyjne

b) Prace poszukiwawcze wykonane w ograniczonem polu poszukiwawczem na podstawie specjalnego zezwolenia.

Pozwolenie do badań odkrywczych może udzielić min. przem. i handlu na jeden rok tym osobom i przedsiębiorstwom, które udowodnią wystarczające techniczne zdolności do przeprowadzenia tych robót. Pozwolenie to może być z roku na rok odnawiane. Nie daje ono jednakże jeszcze prawa do poszukiwania lub odbudowy. Dla tej samej miejscowości może ono być udzielone kilku osobom lub przedsiębiorstwom.

Wszystkie przez Państwo przedsięwzięte prace badawcze wykonuje Rumuński Instytut Geologiczny, który śledzi także rezultaty prac badawczych i poszukiwawczych, które zostaną innym pozwolone.

Upoważniony po robót badawczych ma prawo zwiedzać każdą realność. jeżeli jego prace na powierzchni ziemi nie wyrządzają szkody.

Następnie może być wydane **pozwolenie do poszukiwania.**

Państwo wybiera poszukiwacza, który mu się przedstawia technicznie i finansowo najkorzystniej wyposażony.

Obszar poszukiwawczy musi mieć formę kwadratu lub prostokąta. Stosunek między krótką i długą stroną prostokąta musi odpowiadać specjalnym przepisom.

Zezwolenia do przedsiębrania prac poszukiwawczych udziela się królewskim dekretem, który się opiera na opinji ministra handlu i przemysłu w porozumieniu z Najwyższą Radą Górniczą.

Do podania o pozwolenie musi być załączone: **Orzeczenie prospekcyjne** w miejscowości w której się żądane pole poszukiwawcze znajduje z mapą, oraz musi być podany program zamierzonych robót.

Wymagany jest załącznik co do **narodowości petenta** lub członków organów zarządzających i uprawnionych do podpisywania, o ile podanie wnosi spółka. Jeżeli podanie wnosi się w imieniu Towarzystwa, należy załączyć po jednem egzemplarzu Statutów aktu Konstytuującego i pełnomocnictwa opiewającego na petenta.

Okręgowy Urząd Górniczy odsyła po zbadaniu podania i załączników w przeciągu 10 dni do Min. przem. i handlu z umotywowanemi propozycjami. Ministerstwo zawiadomi w porozumieniu z Najwyższą Radą Górniczą jako ostatnia instancja przez umotywowane **obwieszczenie czy podanie przyjęto lub odrzucono.** Jeżeli Ministerstwo podanie zatwierdziło, odsyła akta do Okr. Urzędu Górn. a ten przesyła zarządom gmin, w których pole poszukiwawcze się znajduje, kopję podania, plan i spis właścicieli gruntu pola poszukiwawczego.

Przełożony gminy oplakatowuje podanie i przez 10 dni umożliwia właścicielom gruntu wgląd w akta. W tym czasokresie musi on mieszkańców w niedzielę lub święto zwołać przez wybębnienie i zapoznać z treścią podania sporządzając o tem protokół. Posiadacze gruntu pola

poszukiwawczego i wszyscy, którym do tego pola jakiekolwiek prawo przysługuje, mogą do 10 dni od dnia ogłoszenia swoje zarzuty wnieść do Urzędu Gminnego na piśmie. Następnie do 3 dni zwraca przełożony gminy akta z datami t. j. ogłoszenia i zawiadomienia właścicieli gruntu Okręg. Urz. Górn. załączając ewentualne uwagi. Okr. Urz. Górn. musi do 10 dni zwiedzić odnośną miejscowość, poczem wydaje swoją umotywowaną opinję o wydaniu na zezwolenie poszukiwania. Do dni 10 od dnia zwiedzenia miejscowości odsyła się akta z zaopinjowaniem Min. Przem. i Handlu, które podanie decydująco załatwia. **Księga z warunkami** przyjęta i podpisana przez poszukiwacza przez Państwo wybranego ustala warunki pracy. Księga z warunkami musi dla poszukiwacza zawierać zobowiązanie, że w przeciągu roku od dnia nadania rozpocznie on roboty poszukiwawcze i będzie je kontynuował bez przerwy przez cały czas, na jaki pozwolenie opiewa.

Koszty ogłoszenia ponosi poszukiwacz. Zezwolenia poszukiwawcze **wciąga się do księgi górniczej** i są one niepodzielne.

Dalsze przepisy normują **prace na podstawie zezwoleń poszukiwawczych.** Okr. Urz. Górn. udziela uprawnienia w przeciągu 15 dni po publikacji dekretu w „Wiadomościach Urzędowych". Koszta uprawnienia ponosi poszukiwacz. Uprawnienie musi być zanotowane w księdze górniczej.

Dopóki uprawniony poszukiwacz nie uiści właścicielowi gruntu prawem przyznanego odszkodowania, nie może on gruntu zająć, ani prac poszukiwawczych rozpocząć.

Czasokres pozwolenia poszukiwawczego za jakąbądź substancją mineralną w pewnej miejscowości poszukiwawczej wynosi 3 lata. Ten czasokres liczy się od dnia nadania uprawnienia terenu. Dalsze przepisy ustalają warunki **wygaśnięcia zezwolenia do poszukiwania.**

Art. 23 normuje warunki w których **teren uważa się za odkryty,** gdy chodzi o płynne węglowodory (olej skalny) z ich gazami i samoistne złoża gazowe. Wystarczy tu dobry wynik prac poszukiwawczych w jednym punkcie aby strefę w około tegoż punktu położoną uznać za odpowiednią do udzielania nadań. Odnośna strefa może sięgać także poza granice tego pola poszukiwawczego, a zwłaszcza w pole poszukiwawcze innego poszukiwacza.

Przy stwierdzeniu wydzierżawialności gruntu przystąpi Ministerstwo równocześnie **do podziału tego gruntu na koncesje.**

Art. 26 podaje postanowienia odnośnie do **dekretu uznającego odnośny obszar za nadający się do udzielania koncesyj.**

Wedle art. 33 przy konstutuowaniu rum. Akc. Tow. górniczych muszą statuta przestrzegać następujących zasad:

a) **Akcje muszą być imienne** i posiadać nomin. wartość 500 lei. Mogą one być przenoszone tylko za zezwoleniem Rady Nadz. Dla obywateli rumuńskich pozwolenie to nie jest potrzebne.

b) **Ilość głosów** każdego akcjonarjusza będzie ograniczona.

c) Przy **podwyższeniach kapitału** przydziela się 70% starym akcjonarjuszom; równowartość poborów rocznych najwyżej jednak 10%, pozostawia się na tych samych warunkach jak dla starych akcjonarjuszy, robotnikom i urzędnikom przedsiębiorstwa, dopiero resztę rozdziela się między nowych akcjonarjuszy, przyczem daje się pierwszeństwo subskrybentom małych sum. Subskrypcje muszą być publiczne.

d) Kapitał będący **w posiadaniu rumuńskich obywateli musi wynosić conajmniej 60%** kapitału akcyjnego. Dla już istniejących przedsiębiorstw, które muszą się do 10 lat od wejścia w użycie ustawy znacjonalizować, zniża się udział kapitału rumuńskiego do 55%.

e) **Dwie trzecie Rady Nadz. Dyrektorów i cenzorów jakoteż prezes Rady Nadz. muszą być obywatelami rumuńskimi.**

Już istniejące Akc. Tow. które tym wymaganiom nie odpowiadają, mogą korzystać z dobrodziejstw Akc Rum. Tow. Górn. jeżeli do 10 lat większość członków Rady Nadz. dyrektorzy i prezes będą Rumunami. Jeżeli z winy Towarzystwa powyższe przekształcenie nie nastąpi, zostanie mu po upływie tych 10 lat koncesja cofnięta.

Udzielanie koncesyj przez Państwo następuje wedle art. 35,
a) na podstawie oddawania Państwu **udziału (brutto)** w produkcji,
b) na podstawie **umowy spółki,**
c) na podstawie kombinacji obu powyższych podstaw.

Udzielenie koncesyj przy współudziale Państwa normuje art. 37.

Państwo bierze udział albo tylko w wydobywaniu albo w całości przedsiębiorstwa (w przeróbce surowca). Za swój aport ma Państwo prawo do progresywnego udziału w zysku według prawa o komercjalizacji państwowych przedsiębiorstw. O wysokości udziału z czystego zysku stanowi Rada Ministrów.

Udział właścicieli gruntu w kapitale przedsiębiorstwa i w udziałach (brutto) z produkcji jest unormowany w art. 39. Ten udział brutto dzieli się między właścicieli wszystkich gruntów na obszarze koncesji i może być im wydawany przez Państwo albo w naturze albo w równowartości pieniężnej.

Właściciele gruntów mogą objąć do 10% kapitału przedsiębiorstwa. Ich akcje mają być imienne i mogą być odstąpione tylko obywatelom rumuńskim.

Rząd ma prawo **dowolnego wyboru koncesjonarjuszy.**

Według art. 41 na czas trwania koncesji **otrzyma odkrywca udział w produkcji brutto,** z części udziału należącego do Państwa jako wynagrodzenie za odkrycie terenu.

Art. 42. Gdy koncesja zostaje nadana nie odkrywcy terenu lecz komu innemu, otrzymuje odkrywca prócz udziału brutto także **zwrot kosztów**

poszukiwań z oprocentowaniem i prawo objęcia 30% kapitału przedsiębiorstwa.

Udzielanie koncesji jest unormowane w art. 44. Wymagane są tu dokładne **dane o narodowości koncesjonarjuszy,** i składzie kapitału spółki.

Lista podań o koncesje musi być przez 20 dni wywieszona.

Mimo wniesionych zarzutów ma Państwo prawo wybrać sobie koncesjonarjuszy.

Art 57. Na czas trwania pozwolenia do poszukiwania może nastąpić **zajęcie gruntu** w formie wydzierżawienia, pełnego używania lub serwitutu.

Art. 59. Przymusowe dzierżawy, serwituty, wywłaszczenia wykonuje się wyłącznie w interesie odbudowy pokładu i dla użytku wydobytych produktów, stanowią one nierozdzielną część prawa poszukiwawczego.

Z wygaśnięciem koncesji z jakiegobądź powodu przechodzą wywłaszczone terena ze znajdującemi się na nich instalacjami bez odszkodowania na rzecz Państwa, chyba że w prawie instalacyj zostało w ostatnich latach trwania koncesji inaczej ułożone.

Art. 61. Podanie o przeprowadzenie przymusowych dzierżaw serwitutów, wywłaszczeń skierowuje się do Okr. Urzędu Górn.

Art. 62. Przełożony gminy musi podanie wywiesić na drzwiach Urzędu.

Art. 64 **Wywłaszczenia, serwituty i dzierżawy** muszą być prowadzone w księgach górniczych.

Art. 65. **Odszkodowanie za to wyznacza Sąd, jeżeli się strony nie pogodzą.**

Art. 77. **Cały techniczny personal musi być przez Min. dla Handlu i Przemysłu autoryzowany.**

Art. 79. **Znajomość rumuńskiego języka** i ustaw górniczych i przemysłowych jest dla całego personalu do tego stopnia obowiązkowa, o ile ona wymaga przy spełnianiu jego stanowiska. Znajomość tę stwierdza się przez egzamin.

Art. 80. Min. dla Handlu i Przemysłu ustali kategorje zajęć: **personal każdej kategorji musi się składać conajmniej w 75% z Rumunów.**

Przedsiębiorstwa kopalniane i górnicze muszą na ich prośbę i za wynagrodzeniem **przyjąć na praktykę** tych uczniów, którzy po skończeniu studjów mogą zostać techn. kierownikami.

Art. 84. Plany, profile etc. jakie koncesjonarjusz ma stale prowadzić.

Art. 86. Normuje obowiązek zaopatrzenia w pierwszej linji kraju w produkta **i stworzenia rezerwy dla obrony kraju.**

Art 97. Określa warunki wygaśnięcia koncesji.

Art. 122. postanawia, że koncesje naftowe płacą **taksę stałą 60 lei** rocznie od każdego hektara powierzchni i **tytułem podatku 2% brutto** od wartości ropy i gazu, a to w trybie określonym w art. 122—131. (Po-

zatem udziały brutto dla Państwa, właścicieli gruntu i odkrywcy terenu według postawień art. 186, poniżej przytoczonych).

Art. 135. określa kary pieniężne za przekroczenia postanowień odnośnie do uzdolnienia i narodowości personalu.

Według art. 146. **naczelną władzą górniczą jest Ministerstwo Przemysłu i Handlu** i jego departamenty, wspierane w swem działaniu przez **Naczelną Radę Górniczą i Rumuński Instytut Geologiczny.** Organem dla wykonywania tej ustawy i dla dozorowania górnictwa jest: **Generalna Dyrekcja Górnicza,** której podlegają **Okręgowe Urzędy Górnicze.**

Naczelna Rada Górnicza (art. 148) składa się z 17 członków, wyłącznie rumuńskich obywateli. Trzynastu mianują władze bezpośrednio a pozostałych czterech, z listy ośmiu kandydatów proponowanych przez przedsiębiorstwo przemysłowe, wybierają mianowani członkowie rady.

Art. 156—162. określają sposób prowadzenia: **Ksiąg górniczych.**

Art. 163. postanawia, **że dawniej istniejące przedsiębiorstwa górnicze** zostają w całości podporządkowane postanowieniom tej ustawy.

Dla porównania warto zauważyć, że odnośnie do węgla kamiennego zawiera ustawa następujące postanowienia:

Art. 171—173. Powierzchnia pola poszukiwawczego wynosi 100-1000 ha. Za koncesję płaci koncesjonarjusz państwu 5% brutto, z czego odstępuje ono 15% właścicielom gruntu, a 10% odkrywcy terenu. Jeżeli eksploatacja odbywa się na podstawie spółki koncesjonarjusza z państwem, wtedy to obciążenie bruttowe produkcji węgla wynosi:

1% brutto dla właścicieli gruntu i

1% brutto dla odkrywcy terenu.

Dla stałych bituminów, (wosk, asfalt), obowiązują według art. 174—175 też same postanowienia co dla węgla.

Dla płynnych bituminów, obowiązują następujące postanowienia:

Art. 176. **Powierzchnia pola poszukiwawczego wynosi 100 do 400 hektarów.**

Art. 177. pokład ropny uważa się za dostatecznie odkryty, jeżeli miesięczna produkcja wykaże, że pokład jest wystarczający dla eksploatacji. Produkcję stwierdza protokolarnie Władza górnicza.

Pierwszą koncesję nadaje się na 50 hektarów, odkrywca ma pozatem prawo do dalszej koncesji 30—50 hektarów, o ile uczyni zadość postanowieniom odnośnie do założenia rumuńskiego towarzystwa górniczego.

Resztę odkrytego pola poszukiwawczego dzieli się na **koncesje po 10—40 hektarów.** Te **dalsze koncesje** dzieli się na grupy: Pierwsza grupa, to **rezerwaty państwowe,** na których ruch ma być prowadzony według postanowień ustawy o komercjalizaji przedsiębiorstw państwowych i które mogą być odsprzedane w prywatne ręce jedynie w drodze upoważnienia nadanego specjalnemi ustawami. Koncesje grupy II i III

nadaje się rumuńskim Towarzystwom akcyjnym, **nie więcej jednak dla jednej firmy jak po dwie koncesje** w każdej grupie (art. 179 do 182)

Pierwszeństwo do utrzymania koncesyj mają **Towarzystwa z większym udziałem rumuńskiego kapitału i rumuńskiego personalu.**

Towarzystwo **z udziałem 25%** **w ręku robotników** mają przywileje na dodatkowe koncesje.

Nadanie koncesyj na produkujących już terenach normują art. 181 do 185.

Wedle art. 186. normuje **procenty brutto na rzecz Państwa** a to na podstawie przeciętnej produkcji szybów w każdym kwartale. Szyby produkujące **mniej jak 10 ton ropy dziennie płacą 8% brutto.** Szyby produkujące **więcej płacą 10% do 35% brutto zależnie od produkcji ropy.** Naprzykład 20% brutto płaci się przy przeciętnej produkcji szybu 60—70 ton dziennie, zaś 35% brutto dopiero gdy produkcja szybu jest wyższa jak 150 ton dziennie. Kopalnie wydobywające ropę sztolniami, wtłaczaniem zgęszczonego powietrza i t. p. kosztownymi sposobami płacą tylko 8% brutto. Z gazów oddaje się 15% brutto. Gdy wydziela się gazolinę opłaca się z niej 5% brutto, a z odgazolinowanego gazu 10% brutto.

Art. 188. Z powyższych udziałów brutto **oddaje Państwo właścicielom gruntów jedną piątą** (20%) a **odkrywcy terenu jedną dziesiątą** (10%).

Art. 189. O ile koncesje nadaje się na podstawie spółki przedsiębiorstwa z Państwem natenczas obowiązują następujące brutta z ropy: 1½% brutto **(półtora procent) dla właścicieli gruntów, 1% dla odkrywcy terenu.**

Art. 190. Koncesja musi posiadać conajmniej 3 ha terenu i o takiej formie, że szyby muszą być od granicy conajmniej 30 m. oddalone. Powierzchnia jednej grupy koncesyjnej nie może wynosić ponad 50 ha.

Art. 191. Normuje sprawę zamykania wody.

Art. 194. Uchwycenie gazów i przerobienie z nich gazoliny jest obowiązkowem. Tworzenie syndykatów w tym celu jest ustawowo przewidziane.

Art. 195. Prawo zakładania **rurociągów dla transportu ropy przysługuje państwu. Może ono istniejące rurociągi wywłaszczyć za odszkodowaniem.**

Art. 196. Min. Przem. i Handlu daje **zezwolenie na zakładanie rafineryj,** rumuńskim przedsiębiorstwom nie można go odmówić, jeżeli mają kopalnie i są bez rafinerji, cała produkcja oleju skalnego ma być przerobiona w krajowych rafinerjach.

Wedle art. 197. Na budowę zbiorników daje zezwolenie Min. Prze-

mysłu i Handlu, przyczem uwzględnia potrzebną rezerwę produktów na potrzeby krajowe.

Art. 198, postanawia że w pierwszym rzędzie musi być **zaspokojone zapotrzebowanie krajowe.**

Dla **sprzedaży produktów naftowych w kraju** przewiduje ustawa utworzenie Towarzystwa z udziałem producentów, rafinerów, konsumentów i Państwa pracującego pod nadzorem Państwa. Poszczególnym rafinerjom przydzielone będą kontyngenty.

Art. 199. **Poszukiwanie i wydobywanie gazów** wykonywane być może jedynie przez Państwo bezpośrednio lub przez Towarzystwa z udziałem Państwa.

W okolicach, w których prawo wydobywania gazów stanowiło dotąd **przynależność** własności gruntu otrzymują właściciele gruntów **półtora procent brutto** ceny sprzedażnej gazów loco szyb gazowy.

Art. 201. Prawo **zakładania rurociągów gazowych** przysłuża wyłącznie Państwu lub Towarzystwu w tym celu przez Państwo założonym.

Art. 231 normuje sprawę nadawania dwuletnich pozwoleń poszukiwawczych dla okolic niezbadanych i ich prolongowania na dalszy jeden rok oraz kształt nadawanych koncesyj.

Sprawę **uznania praw dawniej nabytych normują** art 235 do 240 uzależniając to od **wniesienia w ciągu roku podania,** oraz określając na lat 50 najdłuższe dopuszczalne trwanie odnośnych praw kontraktowych.

Również na 50 lat ważne są **prawa właścicieli gruntów** prowadzących na rachunek własny wydobywanie oleju skalnego, oraz w gminach w których olej skalny wydobywano (art. 246, 254, 255, 256).

Za prolongatę koncesyj opłaca się na rzecz Państwa 4% brutto.

W myśl art. 258 pozostawia się firmom górniczym **trzy lata czasu na przeistoczenie się w rumuńskie spółki górnicze,** odpowiadające poprzednio przytoczonym postanowieniom tej ustawy. (Rumuńska większość, rumuński zarząd i t. d.).

Wedle art. 269 **Maszyny, narzędzia etc. potrzebne do poszukiwania i przeróbki produkcji górniczej są wolne od cła,** o ile ich się w kraju nie wyrabia.

Wedle art. 270, na wszystkie zapytania do nich skierowane, a dotyczące ustawy górniczej muszą Ministerstwo i Władze górnicze odpowiedzieć interesentom do 30 dni.

Ustawę tę uchwalił parlament rumuński jednogłośnie.

(Przypisek tłumaczy. Oddając polskim czytelnikom ten wyciąg z rumuńskiej ustawy górniczej i naftowej nie projektujemy wcale wprowadzenia dosłownie podobnych postanowień u nas, chcieliśmy jednak zwrócić uwagę na ustawę, która spotkała się z najostrzejszą opozycją ze strony międzynarodowego kapitału i miała rzekomo przynieść ruinę przemysłu w Rumunji.

Gdy minęło kilka lat od jej wprowadzenia, widzimy że obcy kapitał pogodził się z tą ustawą, zaś żywioł rumuński stał się panem przemysłu naftowego we własnym kraju; odkryto już szereg nowych terenów, ruch wiertniczy i produkcja wzrastają szybko. Są to fakty warte zastanowienia się).

POGRZEB KOWALA-POLAKA

Obrazek z życia w „Campie“ naftowym w Ameryce Połud. pod równikiem.

Za „Dziennikiem Ludowym“ powtarzamy obrazek z życia polskich robotników naftowych w Ameryce.

Leżę w swoim domku sam. Po południu był u mnie doktor Harrason i dał mi injekcje chininy. Nie mogę już brać chininy w proszku, bo skoro tylko zażyję kilka pastylek, oddaję to zaraz z powrotem.

Nudzę się okropnie, chcę czytać książkę i nie mogę, bo chociaż siatka na moskity zapuszczona szczelnie nad mojem łóżkiem, jednak skoro tylko zapalę elektryczną lampkę, przedostają się przez drobne oczka drobne owadki, k óre nic złego nie robią, tylko taką masą wdzierają się do łóżka, że mnie to zaczyna denerwować.

Godzina 10 wieczór. Jest mi teraz trochę lepiej, zmierzyłem gorączkę, mam 37·5. Leżę cichutku po ciemku; czytać nie będę; ostatecznie tych owadków nie zwyciężę. Jeżeli zachowam się spokojnie, prędzej przyjdę do siebie.

Ktoś puka w szklanne drzwi mego pokoju.

— Kto tam?

— To ja z polskich „cancion“, panie asystencie, niech pan coś poradzi, ten Penc za chwilę pewno kiwnie.

— Co za Penc? Czy to ten kowal z nowego transportu. Przecież on wczoraj jeszcze był na dziennej szychcie w kuźni. Co mu jest?

— A czy ja wiem, idzie z niego na dwie strony, a już od godziny, to i nikogc nie poznaje; gorący taki.

— Zawracacie głowę, jak zwykle, no i zresztą ja sam jestem chory, więc cóż mu pomogę. Idźcie do doktora, mieszka w ostatnim domu, jak pójdziecie dalej tą drogą.

— Bardzo panu dziękuję.

Co mnie to obchodzi, że on chory, przecież, ja dopiero od kilku godzin jestem bez gorączki. A może on naprawdę kiwnie?

Zbieram się. Duszno mi, tyle pary wodnej unosi się w powietrzu. Wciągam na nogi mokre, zabłocone buty. Nie wiem, czy naciągnąć na siebie te „kpiny z gumowege płaszcza“, bo on i tak mnie przed deszczem nie uchroni. Mój płaszcz jest zupełnie do niczego, gorąco i wilgotne powietrze rozpuściły gumę i została na nim tylko licha materja.

Jakże mi się nogi wloką po tej rozmokłej glinie...

Przed kwaterami stoją grupki naszych wiertaczy. Mechanik z warsztatu pan J., upił się i klnie właśnie wchodzącego doktora Harrisona. Dwu starszych wiertaczy przytrzymuje go pod ręce. Wszyscy są wzburzeni. Kierownik też „Borysławiak“, rozmawia z doktorem, który jest także podenerwowany i stara się uspokoić jednych i drugich.

Podchodzę do jednego pomocnika i pytam, co zaszło:

— Ano nic, tylko Penc umarł!

Jak umarł, no to mu już nic nie mogę pomóc. Trzeba chyba na siebie uważać, żeby i mnie coś podobnego się nie przydarzyło.

— Panie asystencie!

— Słucham, panie kierowniku.

— Widzi pan, posłałem już do warsztatu, będą zaraz robić trumnę; na rano będzie gotowa, trzeba też pomyśleć, kto pojedzie z nieboszczykiem na cmentarz do Santa Elena. Zresztą, jak my go tam przetransportujemy?

Przecież to jest 16 kilometrów. Auta teraz nie chodzą, cała droga z kopalni przez Tambo już nie istnieje; rozpłynęła się po prostu pod temi wściekłemi deszczami. A tu trzeba go prędko pochować, ażeby się nie zepsuł w tem gorącu.

— Ja z nim pojadę, trzeba przecież, żeby jeden z nas był przy tem obecny, zresztą znałem go jeszcze z Borysławia. Niech jedzie także kilku innych naszych i może lepiej wybrać tych, którzy byli jego kolegami.

Na to kierownik się zgodził i opowiedział mi przy tej sposobności, jak gdzieś w Persji odbywał się taki pogrzeb.

Rano ubrałem się w białe ubranie, żeby mi nie było za gorąco, zjadłem w klubie śniadanie i idę do „cancion“ (domki wiertaczy).

Znowu jest jakieś podniecenie. Dyrektor, taki wymokły typ expułkownika angielskiego, wykrzywia się i wyłazi mu kawałek języka z gęby. Oho! Już wiem, że jest coś złego. On zawsze się tak wykrzywia, jak się z kim pokłóci.

— O co chodzi? — pytam się kierownika.

— Ale, bo dyrektor się uparł i chce pochować jego na „trójce“ (trójka, to stary opuszczony szyb, stojący na skraju terenów kopalni). Twierdzi, że przed wieczorem nie dobrniemy z trumną do Santa Elena, a nieboszczyka czuć już teraz i na tem gorącu gotów się przedtem w trumnie „rozpłynąć“.

— A co nato wiertacze?

— Wiertacze, zacięli się i powiadają, że należy szanować polskie tradycje i pochować go, jak się należy. Jak dyrektor chce na kopalni, a nie na cmentarzu go chować, to prosimy niech sam dla siebie albo dla jakiego Anglika grób wykopie. Penc był polskim robotnikiem i będzie tak pochowany, jak w Krośnie ludzi chowają.

Tymczasem nieboszczyk już odzyskiwał nowe życie w postaci mnóstwa drobnych robaczków, które zaczęły się w nim lęgnąć...

Dyrektor ustąpił, ale do cmentarza nie można się wprost dostać.

Na szynach przed domem, stoją trzy małe wagoniki. Na pierwszym z nich motor ze starego „Forda“, który ma pociągnąć nas wszystkich do portu firmowego. To się łatwo pisze, ale tych 16 kilometrów było trudnych do przebycia.

Starszy wiertacz Z... stoi na werandzie w pelerynie i czarnych okularach z odkrytą głową. Nie wiem czemu, ale przypomina jakiegoś włoskiego anarchistę, a nie poczciwego chłopa z Draganowa. Mówi coś bez sensu, dusi go płacz, ale ponieważ mówi szczerze, więc wszyscy jesteśmy wzruszeni.

Nawet ten uparty dyrektor Anglik, stoi na uboczu i już się tak nie wykrzywia...

Jedziemy. Dwu tubylców siedzi przy motorze. Brudni Metysi nic nie mówią, tylko się uśmiechają. Nic nie szkodzi jeszcze jeden „Gringo“[1]) umarł, będzie ich mniej.

Tuż za nimi mała trumienka przywiązana linami szybowemi do wózka. Każdy chciał jechać, więc trzech siedzi na trumnie, to kowale najbliżsi jego koledzy. Pięciu ciśnie się na ostatnim wózku. Kani (staremu kowalowi) spadł kapelusz. „Ford“ sapie, nie może nas uciągnąć pod górkę.

— Słuchajcie! Musimy zejść.

— I! taki pogrzeb, że trzeba pchać.

Nikt z początku nie chce schodzić. W końcu motor staje i wszyscy schodzą i zaczynają pchać. Przez podmyty most musieliśmy trumnę, a potem każdy wagonik osobno przenosić.

Po czterech godzinach takiej jazdy, dostajemy się w końcu do Porto-Rico. Stąd już można przejechać autem, drogą wysypaną żwirem 8 km. do Santa Elena, gdzie jest kościół i cmentarz.

Kościół zrobiony z trzciny łupanej marnie się wewnątrz przedstawia, brudno dokoła. Obok ławek porozstawiani, różni święci porobieni z drzewa, niektórzy nadwątleni przez robaki lub wpływ klimatu.

Wchodzi ksiądz, wysoki kościsty Hiszpan. Odmawia prędko modlitwy. Trzeba się śpieszyć, komary kąsają, gorąco i nieboszczyk pomału się niecierpliwi...

Córka kapitana portu, taka sobie dorastająca panienka, wręczyła mi wieniec od mieszkańców miasteczka (około 40 domków na palach).

Wszyscy wzruszeni. Jak to smutno, tak daleko od swoich umierać. Cóż ten biedny Penc był winien, że chciał byt sobie i swej rodzinie poprawić. A tu nie był dłużej niż tydzień i umarł, niewiadomo dokładnie do dziś dnia, na co...

Na zmianę niesiemy naszego towarzysza niedoli.

Powiedziałem nad grobem kilka słów stosownych, ksiądz zmówił pacierz; wychodzimy z cmentarza. Kapitan portu (dziś w butach), zaprosił

[1]) „Gringo“ nazwa miejscowa Anglików i wogóle obcokrajowców, powstała z tego, że w pewnym czasie w Buenos Aires była modna piosenka „Green grow the grass“ (zielona rośnie trawa)

nas do siebie, żebyśmy się przed powrotem trochę pokrzepili piwem i „purem“ [2]).

Co też potem miałem kłopotu, zanim całe bractwo zabrałem z powrotem na auta. Z tej wielkiej żałości tak się popili, że miałem wątpliwości, czy nie będziemy mieli przed świtem drugiego pogrzebu. Z początku zaczęło się na smutno, ale już po godzinie było weselej.

Bez większych i poważniejszych przygód dostaliśmy się na drugą w nocy na kopalnie z powrotem.

Jutro będzie wielu z nich miało gorączkę lub bóle głowy, bo jednak w klimacie tropikalnym z alkoholem niema co żartować...

To wszystko działo się na kopalni nafty w Ekwadorze na wybrzeżu Oceanu Spokojnego, dwa stopnie na południe od równika.

Warszawa, grudzień 1926.

Feliks Daszyński

PATENTY, UDZIELONE PRZEZ URZĄD PATENTOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Zestawił Rzecznik Patentowy Inż. Herman Sokal

7219. E. I. Lamport, Houstron. Palnik dla paliwa płynnego.

7291. Comp. Ind. des Moteurs a Explosion. Paryż. Urządzenie do oczyszczania olejów dla silników cieplnych.

7298. Oeltanks G. m. b. H, Berlin. Palnik do spawania i cięcia zapomocą gazu świetlnego i tlenu.

7320. A. Warchałowski, Borysław. Przyrząd ratunkowy do chwytania urwanych żerdzi w otworze wiertniczym.

7321. Bismarckhütte, Hajduki Wielkie. Zabezpieczenia gwintów rur wiertniczych.

7324. C. Miśko, Borysław. Korona ratunkowa odczepiana.

KOMUNIKAT

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 1. maja 1923 r. Dz. U. Rzp. P. Nr. 55. poz. 387, oświadczają Państwowe Zakłady Naftowe, iż zgodnie z art. 2 powyżej wymienionej ustawy ustaliły przeciętnie ceny targowe na miesiąc maj 1927 za 1 wagon à 10.000 kg loco zbiorniki Towarzystw magazynowo-tłoczniowych wzgl. loco cysterna na stacji nadawczej dla ropy:

MARKI	Maj 1927
Borysław	2.003
Bitków	2.444
Grabownica-Humniska	2.504

[2]) „Puro“, spirytus pędzony przez tubylców z trzciny cukrowej.

	Maj 1927
Harklowa	2.343
Hołowiecko	2 003
Iwonicz	2.303
Klęczany	3.405
Klimkówka	2.103
Kosmacz	2.003
Krosno wolna od parafiny	2.043
Krosno parafinowa	1.903
Krościenko wolna od parafiny	2.043
Krościenko parafinowa	1.903
Kryg zielona	2.103
Kryg czarna	1.703
Libusza	2.003
Lipinki-Grabownica	2.003
Lipinki-Rużyca	2.003
Łodyna	2.003
Opaka	2.003
Orów	2.003
Pasieczna	2.444
Paszowa	1.903
Popiele	2.003
Potok	2.504
Rajskie	2.003
Ropienka ad Dukla	1.903
Ropienka dolna	2.063
Równe-Rogi wolna od parafiny	2.043
Równe-Rogi parafinowa	1.903
Rymanów	1.863
Rypne loco Broszniów	2.043
Schodnica	2.404
Słoboda Rungurska	2.003
Starawieś	3.805
Strzelbice	2.003
Szymbark	2.043
Urycz	2.303
Wańkowa	2.003
Węglówka	2.003
Wierzchnia Mraźnica	2.003
Wulka	2.003
Zagórz	2.043
Zmiennica-Turzepole	2.003

ILOŚCI GAZU ZIEMNEGO PRZEPROWADZONEGO PRZEZ PAŃSTWOWY GAZOCIĄG W ZACHODNIEJ MAŁOPOLSCE W m^3 W I-SZEM PÓŁROCZU 1926

DOSTAWCA GAZU	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec
Nafta Borysławska	1,115.997	840.553	853.632	620.184	697.010	691.105
Ska „Jasiołka“	869.771	1,191.198	1,292.134	985.396	1,000.912	1,064.213
Ska Akc. „Tarnowiec“	318.513	145.646	167.236	134.689	119.783	242.278
Ska „Verdatok“	487.444	422.473	444.898	402.091	416.418	352.873
Ska Akc. „Nafta“	82.707	187.383	127.112	120.415	328.145	250.011
Two „Karpaty“	1,024.809	799.086	810.463	950.894	744.434	670.634
Gartenberg-Schreier	81.091	61.266	65.361	67.299	62.231	58.323
Zachodnie Gazy	—	132.094	159.657	28.628	131.614	—
Ziembank	—	—	47.862	125.286	—	—
Razem . . .	3,980.332	3,779.699	3,968.355	3,237.885	3,500.547	3,329.437
Manco . . .	335.276	305,851	376.217	247.312	282.487	212.094
%	8·42	8·08	9·46	7·66	8·08	6·37

ILOŚCI GAZU ZIEMNEGO PRZEPROWADZONEGO PRZEZ PAŃSTWOWY GAZOCIĄG W ZACHODNIEJ MAŁOPOLSCE W m^3 W II-GIEM PÓŁROCZU 1926

DOSTAWCA GAZU	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Paźdz.	Listcpad	Grudzień	RAZEM
Nafta Borysławska	738.278	585.726	826.320	712.440	744.334	593.325	9,018.904
Ska „Jasiołka“	995.507	954.504	787.641	816.621	816.870	1,221.270	11,996.030
Ska Akc. „Tarnowiec“	257.854	490.166	590.008	513.145	466.963	409.590	3,855.861
Ska „Verdatok“	353.495	293.570	209.017	214.760	219.865	209.665	4,026.569
Ska Akc. „Nafta“	180.104	46.367	1.487	276.667	—	—	1,600.398
Two „Karpaty“	640.514	645.236	572.785	610.728	802.506	737.120	9,009.209
Gartenberg-Schreier	54.863	52.712	41.168	35.234	39.635	31.159	650.342
Zachodnie Gazy	—	—	—	—	—	—	451.993
Ziembank	—	—	176.059	540.610	540.392	409.881	1,840.090
Razem	3,220.615	3,068.281	3,204.485	3,720.205	3,630.565	3,612.010	42,252.416
Manco	198.985	213.388	182.965	191.005	188.929	356.287	3,090.796
%	6·18	6·95	5·72	5·15	5·22	9·86	7·30

NOTOWANIA AKCYJ NAFTOWYCH W KWIETNIU 1927

Data	GAZY WSCHODNIE		GAZY ZACHODNIE		GAZO-LINA	BRACIA NOBEL		POLSKA NAFTA			TEPEGE	POLSKI PRZEM. NAFTOWY	KROS. NAFTA
	Kraków	Lwów	Kraków	Lwów	Lwów	Warszaw.	Kraków	Warszaw.	Lwów	Kraków	Kraków	Lwów	Kraków
1	—	—	—	—	—	5·50—5·55	—	—	—	—	—	—	—
2	33 00—33·40	31·00—31·25	1·75—1.80	1·90	39·00—39·50	6·00—6·20	6·10—6·20	—	0.50	0·52—0·53	0.32—0.35	—	0.15
3	—	—	—	—	—	4·35—4·40	—	—	—	—	—	—	—
4	—	29·—	—	—	—	—	4·50	—	—	0.45	—	—	0·16
5	—	—	—	—	—	4·20—4.15	4.30	—	0.44	—	0 22	—	—
6	—	27·00—27·25	—	—	32.—	4·—	—	—	0.42	—	0·22	—	—
7	—	28·25—27·50	—	—	—	4·20—4·25	4·30	—	—	0·43—0·44	—	—	—
8	—	29·30—29·75	—	—	35·50	4·50—4·40	4 45	—	0.45	—	—	—	—
9	—	—	—	—	—	4·50—4·40	—	—	—	—	—	—	—
10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	30·—	29 00—29·50	—	—	35·—	4 35	4 50—4·55	—	0 44	—	—	—	0.14
12	—	30·00—31·00	—	—	35·50	4·60—4·45	4 50—4·60	—	—	0.45	0.25	—	0.14
13	—	31·—	2 10	—	—	4·45—4 55	—	—	—	0 46—0·47	0.25	—	—
14	—	31·00—30·50	—	—	36·—	4·45—4·60	4·65—4·70	—	—	—	0·27	—	—
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	31·50	31·00—31·50	—	—	36·75—37·00	4·70—4·65	4·65—4·75	—	0.47	—	0 27—0 29	—	—
20	—	32 00—31·60	—	—	39·—	4 80—4·85	4·75—4·90	0·48	—	0.46	—	—	—
21	32·—	31·50—31·25	—	1·75—1·85	39·40—39·5	5·00—4·85	4·80—4·85	—	—	0·50—0·51	—	—	—
22	—	31·00—31 25	—	—	38·—	4 80—4·60	—	—	—	0.52	0.28—0.27	—	—
23	—	—	—	—	—	4·65—4·70	—	—	—	—	—	—	—
24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	—	31·00—30 50	—	1·92	—	4·90—5 10	4·80—5·05	—	0·47	0·50—0·52	—	—	—
26	32·25 - 33· —	31·00—31 75	—	1·90	39·—	5·20—5·30	5·25—5 50	—	—	—	0·28	—	—
27	32·—	31·00—31·25	—	1·70	39·—	5·00—5·05	5·40	—	—	0.50	0·28 - 0·30	—	—
28	31·50—32·—	31·00—31·25	—	1·80 - 1·90	—	5·05—4·95	5 10	0.50	—	0·48—0·49	0·30	0·65	—
29	32 —	31·50—31·25	—	1·85	38·50—38·75	5·15—5·25	5·20—5 25	—	0·37	0·49—0·53	—	—	0.15
30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Śred.	31·50	30·40	1.95	1 83	36·80	4.80	4·90	0.49	0.45	0.48	0·26	—	0·15

ODBITO W ZAKŁADZIE GRAFICZNYM L. S. T. W., LWÓW, SAPIEHY 77.